

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуальне мистецтво та медіа технології	Рівень вищої освіти	1-й (освітньо-практичний)
Кафедра	Методологій крос-культурних практик	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	5

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Семестр 5 (осінній семестр 2024 р.)

Викладач
E-mail
Заняття

Штан Геннадій Валерійович, PhD (канд. іст. наук)
shtaing.gennady@ksada.org

Консультації
Адреса
Телефон

к. 207, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
057 706-21-03

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронна пошта та телефон, месенджери (Telegram, Viber) і тільки у робочі дні. Консультування з викладачем в стінах Академії відбуваються у визначені дні та години (в умовах онлайн-навчання – виключно онлайн).

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Наявність мінімальних навичок користування комп'ютером із операційною системою Windows версії не нижче Windows 7, Microsoft Office 2007 або вище, браузером.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Основи наукових досліджень з дизайну» (Модуль №1): методичні вказівки з дисципліни «Основи наукових досліджень з дизайну» / укладач В. В. Турчин. Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2015. 34 с.

2. Методологія та методика наукового дослідження (Модуль №1): конспект лекцій з дисципліни «Основи наукових досліджень з дизайну» / укладач В. В. Турчин. Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2015. 34 с.

3. Матеріали для поточного та проміжного контролю з дисципліни з дисципліни «Основи наукових досліджень з дизайну» / укладач В. В. Турчин. Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2015. 17 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

- 1) <https://clarivate.com/webofsciencegroup/> – офіційний сайт Clarivate Analytics (англійською мовою)
- 2) <https://www.elsevier.com/solutions/scopus> – офіційний сайт Elsevier (англійською мовою)
- 3) https://www.youtube.com/results?search_query=clarivate+analytics+%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%8E
та
- 4) <https://www.youtube.com/user/WOKtrainingsRussian?reload=9> – навчальні Youtube-канали Clarivate Analytics (українською та російською мовами)
- 5) <https://www.elsevierscience.ru/info/learning/> – методичні матеріали Elsevier (англійською та російською мовами)
- 6) https://www.youtube.com/channel/UCn_CnsRPP3pcxZu7Wr3QXVw – Youtube-канал видавництва Wiley (російською мовою)

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка: комп'ютер або ноутбук з можливістю виходу до мережі Інтернет. Операційна система комп'ютера: Windows 7 або новіша версія. Програми, необхідні для виконання завдань: браузер (Firefox, Chrome); Microsoft Office 2007 або новіша версія.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є надання студентам теоретичних та практичних знань та умінь в галузі проведення наукових досліджень. Завданням курсу є: дати слухачам інформацію, теоретичні та практичні навички щодо особливостей наукового пізнання, головних етапів наукового процесу та виконання наукового дослідження; ознайомити із основними поняттями наукової теорії та методології, обов'язковими елементами різних видів наукових досліджень, правилами бібліографічного оформлення роботи, апробації дисертаційного дослідження, підготовки рукопису наукової роботи; розглянути шляхи ефективного пошуку джерел для наукового дослідження в бібліотеках, архівах, наукових базах даних, оптимальні варіанти публікації наукових результатів в міжнародних виданнях.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається необхідністю отримання студентами знань та умінь з теорії та практики виконання наукових досліджень, ефективного та якісного пошуку наукової інформації.

Дисципліна вивчається протягом одного семестру 3-го курсу (1 кредит ECTS, 34 навчальних години, в тому числі 16 годин — аудиторні лекційні, 14 практичних (виконуються самостійно) та 4 години – перевірка знань). Всього курс має 3 модулі та 11 тем.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ФОРМУЄ ДИСЦИПЛІНА:

ЗК 1 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2 Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 6 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СПЕЦІАЛЬНІ (ФАХОВІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ФОРМУЄ ДИСЦИПЛІНА:

СК 5 Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки дизайнерів; планування власної науково-педагогічної діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН 2. Розробляти науково-обґрунтовану концепцію для розв'язання фахової проблеми.

РН 13. Обирати оптимальні методи викладання матеріалу студентській аудиторії в межах фахових компетентностей; вміти програмувати, організовувати та здійснювати навчально-методичне забезпечення фахових дисциплін фахових компетентностей; вміти програмувати, організовувати та здійснювати навчально-методичне забезпечення фахових дисциплін.

Змістовий модуль 1. «Методологія та методика, загальна структура наукового дослідження».

Тема 1. Заняття 1. Наука та її особливості. Наукове знання.

Визначення мети і задачі курсу, форм проведення лекцій, практичних занять (проектно-теоретичного дослідження), проміжного та підсумкового контролю знань. Надається список основних та додаткових джерел інформації для самостійного опрацювання матеріалу з дисципліни. Наука та її форми та функції, етапи, розгляд наукового процесу. Особливості наукового знання та пізнання.

Тема 2. Заняття 2. Методологічні основи наукового пошуку (практичне заняття).

Методологія і її значення. Методологічний апарат. Основні принципи методології. Рівні методологічного аналізу. Науковий метод, метод науки, наукові методи у дизайні. Методи, що застосовуються на емпіричному та експериментально-теоретичному рівні. Загальнонаукові та спеціальні методи. Принцип історизму.

Тема 3. Заняття 3. Концепція та виконання наукової роботи (лекція 1).

Форми наукових досліджень: фундаментальні та прикладні. Види наукових робіт: реферат, есе, магістерська робота, дисертація, стаття, монографія. Структура дослідження. Вибір напрямку дослідження, теми. Основні наукові положення: «Актуальність», «Мета та задачі», «Об'єкт», «Предмет», «Межі», «Методи», «Наукова новизна», «Теоретичне і практичне значення», дослідницькі завдання та їх виконання.

Тема 3. Заняття 4. Концепція та виконання наукової роботи (лекція 2) (практичне заняття).

Вибір напрямку дослідження, теми. Основні наукові положення: «Актуальність», «Мета та задачі», «Об'єкт», «Предмет», «Межі», «Методи», «Наукова новизна», «Теоретичне і практичне значення», дослідницькі завдання та їх виконання. Оптиміальні правила наукової роботи.

Змістовий модуль 2. Пошук та обробка матеріалу для написання наукової роботи.

Тема 4. Заняття 5. Пошук та обробка матеріалу для написання наукової роботи: робота з друкованими матеріалами.

Джерела дослідження та наукова література. Наукові бібліотеки та архіви: доступ, основні правила пошуку в каталогах літератури та джерел з теми дослідження. Онлайн-ресурси бібліотек. Реферативні видання, бібліографічні покажчики.

Тема 5. Заняття 6. Бібліографічне оформлення наукової роботи (лекція 1).

Бібліографія та посилання: значення для науковця. Основні елементи бібліографічного запису. Оформлення списку літератури для наукової статті та дисертаційної роботи. Бібліографічні стилі на прикладі ДСТУ 7.1:2006, ДСТУ 8302:2015, АРА. Правила оформлення посилань та цитат.

Тема 5. Заняття 7. Бібліографічне оформлення наукової роботи (лекція 2) (практичне заняття).

Бібліографічні стилі на прикладі ДСТУ 7.1:2006, ДСТУ 8302:2015, АРА. Правила оформлення посилань та цитат.

Тема 6. Заняття 8. Пошук інформації в наукових базах даних (практичне заняття).

Наукові бази даних: значення, види. Повнотекстові бази даних та їх інтерфейс. Індекс Хірша, імпаکت-фактор. Наукометричні бази даних Web of Science та Scopus: пошук та аналіз інформації.

Тема 7. Заняття 9. Бібліографічні менеджери (практичне заняття).

Функції бібліографічних менеджерів, популярні програми та їх особливості. Референс-менеджер EndNote Online: інтерфейс програми, формування бібліографії шляхом додавання записів з баз даних або вручну, створення та керування групами записів. Робота із посиланнями безпосередньо в ході написання тексту наукової роботи. Референс-менеджер Mendeley: особливості роботи.

Змістовий модуль 3. Особливості представлення дослідницьких результатів у міжнародних наукових виданнях.

Тема 8. Заняття 10. Профіль науковця в Інтернеті.

Авторські ідентифікатори: ORCID, Scopus ID, ResearchID. Профіль автора та організації у Scopus та Web of Science. Publons як ресурс для авторів та рецензентів. Google Scholar: можливості, налаштування, недоліки. ResearchGate.

Тема 9. Заняття 11. Критерії якості видань для наукової публікації (практичне заняття).

Бізнес-моделі наукових журналів. «Хижацькі» видання: визначення, ознаки, небезпека для вчених. Перевірка індексації видання у Scopus, Web of Science.

Тема 10. Заняття 12. Подання наукової статті для міжнародного видання (практичне заняття).

Пошук міжнародного журналу для власної публікації. Структура IMRAD, особливості наукової письмової англійської мови. Прийом статей виданнями, рецензування, головні причини відхилень статей.

Тема 11. Заняття 13. Академічна доброчесність в сучасній науці (лекція 1).

Наукова етика та її значення. Порушення наукової етики – ненавмисні та сплановані.

Тема 11. Заняття 14. Академічна доброчесність в сучасній науці (практичне заняття).

Наукові фейки та маніпуляції. Умисний та ненавмисний плагіат та засоби боротьби з ним.

Тема 12. Заняття 15. Критичне мислення в сучасну епоху (практичне заняття).

XXI століття як епоха постправди. Загрози маніпулювання інформацією: психологічний аспект. Роль соціальних мереж в сучасному світі. Сучасна політична пропаганда та її інструменти.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних, практичних занять та самостійних занять. Практичні заняття спрямовано на безпосереднє відпрацювання навичок, потрібних для наукової діяльності в сучасних умовах. Самостійна робота здобувача спрямована на та закріплення та відпрацювання матеріалу. Зміст самостійної роботи складає також пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка рефератів за лекційними темами дисципліни.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи та усне опитування з теоретичних понять наприкінці семестру. Для тих студентів, які бажають покращити результат, можливе повторне складання усного опитування.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів.

У разі пропуску студентом занять, він має самостійно опрацювати матеріали тем. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни.

Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрадження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин неприпустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття без поважної причини є небажаними.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

РОЗКЛАД КУРСУ

№	Дата	Теми	Тип заняття	Кількість годин
1	Згідно розкладу	Наука та її особливості. Наукове знання	Лекція	2

2	Згідно розкладу	Методологічні основи наукового пошуку	Практичне заняття	2
3	Згідно розкладу	Концепція та виконання наукової роботи	Лекція	2
4	Згідно розкладу	Концепція та виконання наукової роботи	Практичне заняття	2
5	Згідно розкладу	Пошук та обробка матеріалу для написання наукової роботи: робота з друкованими матеріалами	Лекція	2
6	Згідно розкладу	Бібліографічне оформлення наукової роботи	Лекція	2
7	Згідно розкладу	Бібліографічне оформлення наукової роботи	Практичне заняття	2
8	Згідно розкладу	Пошук інформації в наукових базах даних	Практичне заняття	2
9	Згідно розкладу	Бібліографічні менеджери	Практичне заняття	2
10	Згідно розкладу	Профіль науковця в Інтернеті	Лекція	2
11	Згідно розкладу	Критерії якості видань для наукової публікації	Практичне заняття	2
12	Згідно розкладу	Подання наукової статті для міжнародного видання	Практичне заняття	2
13	Згідно розкладу	Академічна доброчесність в сучасній науці	Лекція	2
14	Згідно розкладу	Академічна доброчесність в сучасній науці	Практичне заняття	2
15	Згідно розкладу	Критичне мислення в сучасну епоху	Лекція	2

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
Написання реферату	Перевірка викладачем	0-40
Бібліографічне оформлення списку літератури до реферату згідно бібліографічного стандарту	Перевірка викладачем	0-20
Складання заліку (усне опитування)	Перевірка викладачем	0-40
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали	Критерії
A	90-100	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував вміння користуватись базами даних та їх інструментами, оформити головні елементи наукової статті.
B	82-89	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував вміння користуватись базами даних та їх інструментами, оформити головні елементи наукової статті, але допустив 1-2 незначні помилки.
C	75-81	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував вміння користуватись базами даних та їх інструментами, оформити головні елементи наукової статті, але зробив декілька незначних помилок
D	64-74	Студент опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, погано розуміє принципи пошуку в базах даних.
E	60-63	
FX	35-59	Студент недостатньо опанував матеріал, погано розуміє принципи пошуку та роботи інструментів баз даних, зробив ряд принципіальних помилок.
F	1-34	Студент не опанував матеріал, не розуміє принципи наукового пошуку, зробив багато принципіальних помилок.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за високу якість реферату (власна думка, логічність та аргументованість викладу, висновки). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1) Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. К.: Вища шк., 1997.
- 2) Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми, 2016.
- 3) Горбатенко І. Ю, Іваїша Г. О. Основи наукових досліджень: підручник. Херсон, 2001.
- 4) Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. А. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К., 2001.
- 5) Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Ніжин, 2017.
- 6) Кузнецов И. Н., Савченко Е.А. Научное исследование. Мн., 1998.
- 7) Куліков В. Пошук історичної інформації в Інтернеті. Х., 2007.
- 8) Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів / за ред.. А Є. Конверського. К., 2010.
- 9) Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. К., 2004.
- 10) Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. – Х., 1998.